

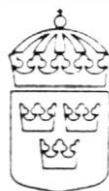
Motion till riksdagen

1989/90: A111

av Börje Hörnlund m.fl. (c)

med anledning av prop. 1989/90:76

Regionalpolitik för 90-talet



Mot.
1989/90
A111

Inledning

Centerpartiet har i partimotionen om regionalpolitik inför 1990-talet i anledning av prop 1989/90:76 presenterat sin syn och de principiella förutsättningar som bör gälla för regionalpolitikens inriktning. I partimotionen understryks att en politik för regional balans bygger på att den politiska beslutsprocessen ges en medveten inriktning för att målet regional balans skall kunna nås. Det krävs att politiska beslut inom skilda politiska sektorsområden tar regionalpolitiska hänsyn.

I partimotionen behandlas centerns syn på EG och regionalpolitikens inriktning, skilda sektorsområdens betydelse för att nå målet regional balans samt vissa andra övergripande och principiella frågor som rör regionalpolitikens utformning samt läggs vissa förslag till ökade infrastrukturella satsningar på utbildnings- och kommunikationsområdet. Förslag läggs även om en effektiviserad politisk beslutsprocess inom regering och riksdag.

Regeringens förslag till stödområdesindelning avvisas och ett konkret förslag till annan indelning läggs. Vidare föreslås att regionalpolitiskt prioriterade områden i fortsättningen bör benämnas resursområden.

Det konstateras vidare i partimotionen att de direkta regionalpolitiska stödformerna hittills främst varit inriktade mot företagen och visat sig otillräckliga. De är även till sin konstruktion huvudsakligen inriktade enbart mot den tillverkande industrin.

Det framhålls vidare att den framtida sysselsättningsökningen till stor del kommer att ske inom andra områden. Detta innebär – om den pågående avfolkningen av stora delar av landet skall kunna vändas och en återinflyttning ske – betydande förändringar i stödsystemet. Detta kräver regionalpolitiska insatser som bygger på att alla verksamheter ser målet regional balans som centralt och ett system som innefattar infrastrukturella, företagsstimulerande och individinriktade åtgärder.

I föreliggande motion kommer vi att ta upp vissa konkreta förslag till infrastrukturella insatser utöver vad som föreslås i partimotionen och i särskild motion om landsbygdsutvecklingsfrågor. I motionen behandlas vidare den konkreta utformningen såväl de företagsinriktade som de individinriktade åtgärderna samt anslagsfrågor.

I. Vissa infrastrukturella frågor

De regionalpolitiska stödsatserna måste – som ovan framhållits – enligt vår mening utgå från en helhetssyn och vara samordnande. Det krävs åtgärder för att bygga upp en infrastruktur med varaktiga möjligheter till arbete, boende, utbildning, service, kommunikationer, god miljö m.m. över hela landet. Vi lägger konkreta förslag för att fullfölja denna målsättning.

Utbildning, forskning och utveckling

– Regionala högskolor

I partimotionen har utförligt redovisats vår syn på den högre utbildningens betydelse för en positiv regional utveckling.

Vi har i partimotionen kritiserat regeringen för bristande insatser och vilja att fullfölja såväl REK 87:s förslag om förstärkt stöd som regeringens egna deklARATIONER.

Enligt Långtidsutredningen förväntas bl.a. Skaraborgs och Älvsborgs län tillhöra de mest stagnerande länen. Enligt vår mening måste län som ej ligger inom de prioriterade områdena för sina små högskolor snarast få en likartad behandling beträffande breddning av utbud samt fasta forskningsresurser. Hög utbildningsnivå och forskning inom bl.a. för länet viktiga områden kan bli det som gör att utvecklingen blir annorlunda än den långtidsutredningen förutspår. Vi har i annat sammanhang föreslagit kraftiga förstärkningar till fasta forskningsresurser för de små högskolorna. Vidare föreslås i partimotionen om regionalpolitiken en kraftig förstärkning av resurserna till breddad och utökad verksamhet vid de de små och medelstora högskolorna.

– Kollektiva forskningsinstitut

Den regionalpolitiska utredningen REK 87 betonade vikten av decentralisering av den kollektiva forskningen/utvecklingsarbetet och föreslog att 50 miljoner per landsdel skulle anslås för utvecklingsarbete i kollektiv form. Vidare underströk REK 87 att vid större förändringar av verksamheten eller av ingångna avtal ska staten aktivt utnyttja sin roll som avtalspart för att åstadkomma en lokalisering av kollektiva institut till andra orter än Stockholm och Göteborg.

Propositionen följer inte REK 87:s förslag med konkreta åtgärder utan föredraganden redovisar endast översiktligt sin syn i mer allmänna ordalag.

Vi delar REK 87:s uppfattning om decentralisering och förstärkning av resurserna för de kollektiva forskningsinstituten. Enligt vår mening måste dock målsättningen preciseras.

Vi anser att en utredning bör tillkallas med uppgift att lägga förslag och ge underlag för staten att uppta förhandlingar med stiftarna i syfte att minst statens andel av institutens totalbudget förläggs till orter med mindre högskolor eller orter där en samlokalisering med det regionala näringslivet kan anses utvecklande och givande. Samspelet mellan högskolornas egna resurser, kol-

lektivinstitutens resurser och det regionala näringslivet kommer att bli till nytta för alla parter samt för den regionala utvecklingen.

Mot. 1989/90
A111

– Distansundervisning

En målmedveten utbyggnad av vuxenutbildningen är väsentligt för att stödja utvecklingen av ett kunskapsintensivt och utvecklingsinriktat näringsliv. REK 87 föreslog att vuxenutbildningen inom de prioriterade landsdelarna skulle få ett anslag på 50 milj. kr. Dessa frågor har behandlats i partimotionen. I detta sammanhang vill vi ta upp vissa frågor som rör distansundervisning.

– Vuxenutbildningen i distansundervisningen

Enligt vår mening måste vuxenutbildning även stödjas ur ett regionalpolitiskt perspektiv. Inom resursområdena finns en extra reserv av lågutbildade vuxna och relativt få välutbildade unga. Möjligheterna till en positiv näringslivsutveckling hämmas genom att arbetskraftsbristen har få extra kännbara effekter i resursområdet på grund av att nyckelpersoner där spelar en extra avgörande roll.

Ungdomsutbildningen inom resursområdet kan ofta inte erbjuda ett tillräckligt brett utbud, vilket medför att ungdomar som vill utbildas tvingas flytta till andra regioner.

AMU, gymnasiet, studieförbunden, folkhögskolor och högskolor inom resursområdet bör samverka om vuxenutbildning i flertalet kommuner i stödområdena. Folkhögskolorna bör få ett större ansvar för vuxenundervisningen eftersom erfarenheterna visar att folkhögskolorna har den bästa vuxenpedagogiken.

Vi vill dock understryka att vuxenutbildningen och högskolornas distansundervisning bör bygga på gedigna analyser av de lokala kunskapsbehoven innan undervisningen sätter igång. Att komma med ett generellt utbud av kurser kan skada mer än hjälpa. Distansundervisningen bör vidare ske i samråd med lokala vuxenutbildare och med individuella studieplaner så långt detta är praktiskt möjligt. Då kan gruppstudierna på hemmaplan blir möjliga och bättre, studieavhoppen minska och undervisningen på högskoleorten inskränkas till ett minimum. Detta bör ges regeringen till känna.

–Resurser för kvalitet i distansundervisning måste bättre beaktas av UHÄ och regering

Den mest omfattande distansundervisningen på högskolenivå i landet bedrivs sedan 1960-talet av Umeå universitet. En ytterligare utbyggnad planeras och ett omfattande tekniskt och innehållsligt utvecklingsarbete pågår. Detta sker inom ramen för det s.k. distansprojektet.

Utvecklingen är ur såväl undervisnings- som av regionalpolitiska utgångspunkter utomordentligt intressant. Det är en självklarhet att kvaliteten i distansundervisningen måste ligga på samma nivå som undervisning i traditionella former. Erfarenheter från Umeå universitet pekar på att detta är möjligt. Men erfarenheterna säger också att distansundervisningen är en för person- och organisation krävande verksamhet.

Enligt vår mening måste därför en förstärkning av högskolans resurser för

distansundervisning och decentraliserad verksamhet ske i ett totalperspektiv. Tillgången på kvalificerade lärare är ofta beroende av att den ansvariga högskoleenheten kan erbjuda attraktiva arbetsvillkor, främst forskningsmöjligheter. Dessa är i sin tur även en förutsättning för att utbildningens innehåll kontinuerligt skall kunna utvecklas. Likaså är en stark forskningsorganisation en förutsättning för stöd till näringslivet genom kontaktforskare m.m.

Ökade krav på utbud av distansundervisning, decentraliserad utbildning och andra spridningseffekter måste därför innebära att statsmakterna vid sin fördelning av basresurser för forskning särskilt beaktar de enheter som tar ett speciellt ansvar för den regionala utvecklingen. Om dessa ansvarstagande enheter dessutom medvetet utvecklas inom regionalpolitiskt prioriterade områden erhålles dubbel regionalpolitisk effekt. Detta bör ges regeringen till känna.

– Studiecirkelverksamheten

Möjligheten för studieförbunden att anordna studiecirklar med bättre ekonomiska villkor inom resursområdena betyder mycket för landsbygdsutvecklingen.

De nuvarande reglerna innehåller begränsningar som motverkar strävande till en breddad och utökad folkbildning.

Nuvarande regler innebär att det tilläggsbidrag på 15 kronor för varje studietimme som finns inom stödområdena A, B och C inte utgår för studiecirklar som anordnas på orter med gymnasieutbildning. Denna begränsning utgör ett klart hinder för studiecirkelverksamheten som utvecklingsmedel i de olika bygdeggrupper etc. som står för en betydande del av landsbygdsutvecklingen. Vi föreslår därför att studiecirkelverksamheten inom stödområdena skall ha tilläggsbidrag oavsett om gymnasieutbildning finns på orten.

Kommunikationer

I partimotionen framhålls vikten av goda kommunikationer för möjligheterna till en positiv regional utveckling. I partimotionen föreslås bl.a. att ytterligare 1 000 milj kr anvisas till bärighetshöjande åtgärder och beläggning av grusvägnätet. De trafikpolitiska frågorna i övrigt tas upp i en särskild motion.

Vi vill dock i detta sammanhang ta upp dessa frågor som rör möjligheterna att bygga ut och förstärka järnvägsnätet, det större vägnätet och flyget.

– Utveckla framtidens järnväg

I REK 87 behandlas ett antal järnvägsobjekt, såväl "gamla" (t.ex. Inlandsbanan) som nya (t.ex. Mälar- och Ostkustbanan) vilka nu diskuteras. I den regionalpolitiska propositionen behandlas inte finansieringen av dessa objekt utan hänvisas till den särskilda propositionen om infrastrukturella insatser på kommunikationsområdet.

Enligt vår mening kan SJ/Banverket med sina begränsade befogenheter/resurser inte göra de totalbedömningar som är nödvändiga ur bl.a. arbetsmarknads-, miljö- och industriutgångspunkter. Vi föreslår att en parla-

mentarisk utredning tillsätts som får i uppdrag att utreda det framtida järnvägsnätet, bl.a. bör möjligheterna till ett nordiskt snabbtågbanenät utredas.

Mot. 1989/90
A111

– Europa- och riksvägar

Vi vill i detta sammanhang understryka att investeringar i det större vägnätet och nya vägsträckningar för utbyggnad av Europa- och riksvägar inte bör finansieras via regionalpolitiska medel utan över ordinarie väganslag. Detta bör ges regeringen till känna.

– Flygtransporter

I propositionen uttalas allmänt att betydelsen av goda flygförbindelser är stora för norra Sverige. REK 87:s förslag om ett "andra flygnav" bör dock bedömas och utvecklas av berörda myndigheter och företag.

Vi vill för vår del understryka att bra fungerande flygtransporter är en viktig del för möjligheterna till en god regional utveckling, då flyget idag är överlägset som transportmedel över långa avstånd. Utvecklade flygförbindelser såväl inom landet som tvärförbindelser med övriga nordiska länder är enligt vår mening nödvändiga. Det är väsentligt att skapa fler fungerande "nav" för flyget så att Arlanda kraftigt kan avlastas. Miljöbelastningen i Arlanda-regionen blir ändå omfattande.

Vi delar uppfattningen att frågan om avlastande nav inte är tillräckligt analyserad och måste utredas vidare i syfte att finna lösningar som innebär att ytterligare utbyggnad och miljöbelastningar i Arlandaområdet undviks. Vi vill samtidigt understryka att vi instämmer i REK 87:s förslag att flygledningstjänster som ej är "Arlanda-beroende" bör utlokaliseras.

– Förbättrad postservice/utlokalisering av postgirot

I propositionen understryks att posten genom sitt vitt förgrenade kontaktnät och sitt breda serviceutbud har en unik möjlighet att bidra till en god service även på små orter. Vi vill i detta sammanhang understryka vikten av att lantbrevbäringen bevaras och utvecklas.

Vi vill i detta sammanhang aktualisera frågan om en samlad lösning av utlokaliseringen av postgirot. Vi föreslår en utredning med direktiv att lägga ett sådant förslag. Målsättningen måste vara att alla centrala uppgifter bör utlokaliseras.

– Rättvisare teletaxor

Enligt vår mening bör snarast taxor bestående av en läns- och en rikstaxa införas. Vi förutsätter att Post- och Teleutredningen lägger sett sådant förslag.

Energifrågor

I partimotionen har centerpartiet redovisat sin allmänna syn på formerna för omställningen av energisystemet och den betydelse utnyttjande av inhemsk förnybar energi har för den regionala utvecklingen. Centern har även i partimotionen föreslagit att 1 öre/kWh av intäkterna från vattenkraftselen skall återföras till de regioner och orter där den produceras. Vi vill i detta sammanhang ta upp vissa kompletterande frågor.

– Skattefria biobränslen

Centerpartiet har i samband med omläggningen av energibeskattningen krävt att punktbeskattningen på energi skall bibehållas och energi ej inordnas i mervärdesskatteområdet. Vi har vidare krävt att i samband med att förslaget om energimoms vann riksdagens majoritet att biobränslen skall vara skattefria.

REK 87 anslöt sig enhälligt till centerpartiets uppfattning beträffande skattefrihet för biobränslen. Från centerpartiets sida anser vi även att drivmedel tillverkade av inhemsk biomassa skall vara skattefria. Detta av såväl landsbygdsutvecklings- som av miljöskäl. Vi återkommer till dessa frågor i samband med att skattepropositionerna presenteras. Vi föreslår att riksdagen av regionalpolitiska skäl uttalar att biobränslen skall vara skattefria. Detta skall ges regeringen till känna.

– Naturgas

Även användning av naturgas medför liksom utnyttjande av andra fossila bränslen miljöproblem vid utvinning, transporter och förbränning. En omfattande utbyggnad av naturgasnätet innebär starka bindningar för lång tid framöver. Vi anser därför att utbyggnaden av naturgasnätet måste ske på sådant sätt att biobränslemarknaden kan utvecklas optimalt med bl.a. en positiv regional utveckling och en bättre miljö som följd.

Kultur

– Televisionens och radions regionala roll och ansvar

TV 2 bevakar och sänder från hela landet ifrån ett 10-tal TV-distrikt. Genom satelliter kommer vårt land att "översvämmas" av ett internationellt TV-utbud. I det sammanhanget vill vi framhålla hur utomordentligt viktigt det är att vår nationella särart kommer till tals i svensk TV. TV 2 som arbetar över hela landet har idag cirka 40 % av TVs resurser. Vi anser att andelen bör höjas till 60 %. Denna rimliga resursfördelning skulle också betyda mycket för uppbyggnaden av ett regionalt och lokalt kulturliv. Arbetsuppgifterna för regionernas kultur- och mediaarbetare skulle öka avsevärt.

Vi har motsvarande principiella syn på lokalradions uppgifter. Den har en viktig uppgift i att förmedla nyheter och kultur i och för hela länet.

– Utred "Kultur-R-en"

Kulturcentrumbildningar för konserter, teater, utställningar, m.fl. har gjort stora insatser för det decentraliserade kulturutbudet. Under den tid de arbetat har den regionala kulturen i form av länsteatrar, regionmusik m.m. utvecklats högst avsevärt. Det bör enligt vår mening undersökas om inte kulturspridningsarbetet nu i större utsträckning bör ske genom länsarbete. Kulturarbetarkoncentrationen skulle också minska ifall "R-en" decentraliserades. Det finns enligt vår mening anledning att nu förutsättningslöst utreda om dagens organisation är den mest ändamålsenliga.

– Bokhandel

REK 87 föreslog att länsstyrelserna skulle få möjligheter att ge projektstöd

inom kulturområdesanslaget ur anslaget för regionala utvecklingsinsatser. I REK 87 konstateras även att många kommuner saknar en bokhandel. Enligt vår mening bör stöd till bokhandelsetablering i sådana kommuner även kunna utgå från länsanslagen.

– Regionalpolitiskt stöd till kulturarbetare

Vi anser även att det regionalpolitiska stöd som föreslås utgå inom de av oss förordade resursområdet respektive för landsbygdsutveckling bör kunna användas för kultur/kulturarbetarstöd. Sedvanligt stöd bör kunna utgå till såväl investeringar som i form av sysselsättningsstöd vid nyetablering.

II. Åtgärder för företagsutveckling

Utgångspunkter

I propositionen föreslås betydande förändringar av anslagsstrukturen på det regionalpolitiska området såväl till REK 87:s som nuvarande ordning. Avsikten är att det direkta företagsstödet skall förskjutas till förmån för insatser för att förbättra de infrastrukturella förutsättningarna och koncentreras till områden som har de långsiktigt svåraste problemen.

Propositionens förslag innebär att företagsstöd i fortsättningen endast skall lämnas i form av lokaliserings- och utvecklingsbidrag samt sysselsättningsbidrag. De nuvarande stödformerna lokaliseringslån, investeringsbidrag, offertstöd och regionalpolitiskt utvecklingskapital slopas. Totalt föreslås 2 250 milj kr anvisas i regionalpolitiskt stöd för kommande budgetar, varav 900 milj kr för regionala utvecklingsinsatser.

Förslagen till förenklingar och mer decentraliserad handläggningsordning är tillfredsställande och i linje med vad vi från centerpartiet föreslagit. Vi anser dock att beslutsprocess och hanteringsordning måste ytterligare effektiviseras och decentraliseras.

Vi föreslår även nedan en reviderad anslagstruktur såväl i förhållande till REK 87:s som regeringens förslag. Vårt förslag innebär bl.a. att länsanslagen bör uppdelas i två huvudgrupper, dels ett traditionellt länsanslag (Regionala utvecklingsinsatser) innefattande lokaliserings- och utvecklingsbidrag samt projektstöd, dels ett landsbygdsutvecklingsanslag. Från detta anslag skall finansieras glebygdsstöd, stöd till samlingslokaler och kulturarbetare på landsbygden och dess småorter ingå samt angelägna utvecklingsobjekt för landsbygden.

Vi anser även att ett särskilt anslag för kompetensutveckling införs för konsultstöd. Vi anser även att möjligheter till offertstöd skall finnas kvar för etableringar inom resursområdena A och B.

Effektiviserad beslutsprocess

Nuvarande regler innebär att länsanslag och glebygdsstöd hanteras på länsnivå. Lokaliseringsärenden avseende projekt större än 12 milj kr handläggs på central nivå. Propositionens förslag innebär att denna summa höjs till 15 milj kr.

Enligt vår mening bör länsanslagen (och lokaliseringsbidragen) hanteras

av länsstyrelsen vad avser projekt som ej överstiger 25 milj. kr. Objekt som överstiger en kostnad av 25 milj. kr. bör avgöras av regeringen. För detta ändamål bör en särskild beslutsram medges. Regeringen bör vidare anmäla fattade beslut om stöd för riksdagen i samband med riksdagens frågestund. Berörd länsstyrelse och SIND skall bereda sådana ärenden.

Lokaliseringslånen föreslås ej längre utgå. Vi anser dock i likhet med REK 87 att staten bör ge kreditgarantier och ett nominellt anslag om 1 000 kr föras upp på statsbudgeten.

De medel som totalt anvisas för lokaliseringsbidrag skall, förutom de medel som enligt vårt förslag nedan anvisas för centrala beslut och offertstöd, fördelas av regeringen till länen. Anvisade medel för offertstöd disponeras av SIND.

Riksdagen bör därför enligt vår mening besluta att stöd till Regionala utvecklingsinsatser och lokaliseringsbidrag enligt ovan angivna riktlinjer beslutas på länsnivå.

Landsbygdsutveckling

I såväl vår partimotion om regionalpolitiken som i en särskild motion om landsbygdens utveckling har vi understrukt vikten av att utveckla hela landet och bl.a. krävt att ett särskilt utvecklingsprogram för landsbygden skall tas fram och föreslagit att 750 milj. kr skall anvisas för detta ändamål.

Utvecklingsfondernas roll

De mindre företagens utveckling och nyföretagande har en avgörande betydelse för möjligheterna att skapa en mer balanserad utveckling över landet. Vi kommer i annat sammanhang att behandla insatserna för att stärka småföretagsamheten och därvid även ta upp utvecklingsfondernas roll.

Företagsstödet inriktning

– Regionala utvecklingsinsatser m.m. (Länsanslaget)

Stöd till glesbygdsinsatser och andra typer av regionala insatser har genom det s.k. länsanslaget givit länsstyrelserna en resurs som snabbt visat sig ge konkreta och varaktiga sysselsättningstillfällen. Stöd från detta anslag har hittills utgått till lokaliserings/investeringsbidrag, glesbygdsstöd, företagsutveckling och regional projektverksamhet. Det är enligt vår mening obestridligt att – inom det gällande regionalpolitiska stödsystemet – länsanslagen, tillsammans med utvecklingsfonderna och den kommunala skatteutjämningen, är de mest operativa och effektiva instrumenten. Riksdagen har också vid fyra tillfällen beslutat om förstärkningar i förhållande till regeringens förslag och socialdemokraternas ställningstagande i riksdagen, såsom redovisas i partimotionen.

Enligt vår mening måste insatserna för att stärka utsatta regioner och glesbygdens näringsliv intensifieras. Det är särskilt angeläget att glesbygdsstödet prioriteras. Enligt vår mening krävs förstärkningar, bl.a. för satsningar i av-

sikt att utnyttja ny teknik och underlätta teknikspridning.

– Förstärkt länsanslagen

Vi föreslår att länsanslaget – i förhållande till regeringens förslag – ökas med 250 milj kr genom att motsvarande medel förs över från anslaget till för lokalisering bidrag avseende beslut på central nivå och införande av ett anslag om 750 milj kr för landsbygdsutveckling, i enlighet med förslag i annan motion.

Regeringen bör vidare bemyndigas att inom en ram om 200 milj kr. fatta beslut om stöd till projekt, vars kostnad överstiger 30 milj. kr. Anslagsbehovet kan bedömas till 100 milj. kr.

Landsbygds- och länsanslagen uppgår därmed totalt till 1 900 milj kr. Inom ramen för detta anslag bör glesbygdstödet kraftigt förstärkas. Med vårt förslag får de regionala organen förstärkta resurser för ökade satsningar på projekt som gynnar glesbygden.

– Glesbygdstödet

Det finns vidare starka skäl, med tanke på den pågående utarmningen av landsbygden och de mindre tätorterna, att insatserna för glesbygden intensifieras och förstärks. Propositionens förslag om ett högsta belopp om 350 000 kr. till avskrivningslån vid stöd till företag respektive 50 000 kr. till uthyrningsstugor bör enligt vår mening höjas till 500 000 kr. resp. 100 000 kr.

Vi föreslår även att högsta stödbelopp för IKS (Intensifierad kommunal sysselsättning) skall finnas kvar och höjas från 39 000 kr. till 75 000 kr. Vi vill dock understryka vikten av att IKS-verksamheten på ett mera offensivt och långsiktigt sätt kan användas som ett regionalpolitiskt instrument. Detta förutsätter emellertid att inriktningen mot enbart den äldre arbetskraften slopas.

– Kommersiell service

Ett förstärkt stöd till den kommersiella servicen är också nödvändigt för att bl.a. bevara och utveckla glesbygdsbutiker. I en särskild motion har vi även redovisat förslag som syftar till att stödja dagligvaruhandeln.

Allmänt kostnadssänkande stöd

– Sänkta arbetsgivaravgifter

I propositionen föreslås en nedsättning av socialavgifterna med 10 procent under en tioårsperiod i stödområde 1. Vidare föreslås att i de delar av Norrbottens län som ej ingår i stödområde 1 arbetsgivaravgifterna sänks med 5% under en femårsperiod. Viss näringsverksamhet föreslås också undantagen från nedsättningen.

Enligt vår uppfattning bör en nedsättning av socialavgifterna medges med 10% i av oss förordad resursområde A under en tioårsperiod resp 5% i resursområde B i Norrbottens län.

Med hänsyn till den besvärliga situation som jordbruket i hela Norrbotten befinner sig i med betydande avgång och stark produktionsminskning anser vi även att nedsättningen av socialavgifterna för jordbruket och dess föräd-

lingsindustrier bör uppgå till 10% i de kommuner i Norrbottens län som föreslås inplacerade i resursområde.

Vi anser vidare att all privat verksamhet skall omfattas av förslaget. Detta är av speciell betydelse för kvinnor i berörda områden. Kvinnosysselsättningar finns i hög utsträckning i verksamheter som idag är undantagna från nedsättning.

– Transportstödet

REK 87 föreslog att transportstödet utreds. Vi kan biträda den uppfattningen. Utredningsdirektiven måste emellertid vara sådana att transportstödet också fortsättningsvis blir en ersättning för företagens fördyrade transportkostnader. Dvs. en kompensation som utgår p.g.a. de långa avstånden. Transportrådet måste enligt vår mening kunna på ett bättre sätt än för närvarande beakta de verkliga behoven av fraktstöd och inte vara så låst till byråkratiska regler. Vi föreslår att transportrådet får i uppdrag att vidta vissa kompletteringar av fraktstödsberättigade varor i avvaktan på att nya transportbestämmelser tagits fram.

– Sysselsättningsstödet

REK 87 föreslog att sysselsättningsstödet skall förbehållas tjänsteföretag i de tre prioriterade landsdelarna samt mellanstäderna. Vi anser att sysselsättningsstödet skall behållas för industri och tjänsteföretag inom hela resursområdet.

Sysselsättningsstöd bör enligt vår mening kunna lämnas till företag i resursområde A med sammanlagt 200 000 kr, resursområde B med 120 000 kr, och i resursområde C med 55 000 kr. per ny årsarbetskraft under fem år.

– Konsultstöd

REK 87 föreslog bl.a. att tre gratis konsultdagar per år till småföretag skulle utgå för kompetensutveckling. I propositionen avvisas detta förslag. Vi anser att detta förslag måste prövas och föreslår att 50 milj kr anvisas för detta ändamål.

Stöd till investeringar i maskiner och byggnader

Många kommuner i stödområdena har under framför allt 1960- och 80-tal förlorat 30–45 procent av sin befolkning. Ungdomarna har flyttat och andelen pensionärer har ökat kraftigt. Det behövs därför i ett övergångsskede en mycket kraftfull regionalpolitik, syftande till återinflyttning. Det är vidare väsentligt att regelsystemet är rättvist och enkelt. Enligt min mening är stöd till byggande ett mycket verksamt regionalpolitiskt stöd. Många företag har svag kapitalbas. Av den anledningen efterfrågas i hög utsträckning kommunala industrihus. Därigenom kan företagskapital frigöras till maskin- och marknadsinvesteringar. Detta är bakgrunden till att centern föreslår samma bidragsprocent vare sig investeringen avser privata eller kommunala industrilokaler.

– Industrilokaler för uthyrning

Enligt gällande regler kan lokaliseringsstöd erhållas för uppförande av industrilokaler för uthyrning i mindre orter.

Vi anser att lokaliseringsstödet för detta ändamål måste förstärkas med hänsyn till vikten av att snabbt underlätta näringslivets breddning och utveckling i mindre orter. Lokaler för uthyrning har visat sig vara ett verksamt medel för att underlätta nyföretagande och utveckling av industrin på de mindre orterna.

– Stöd till byggnader

Lokaliseringsbidrag till industribyggnader i resursområde A bör enligt vår mening vara 50 procent. Stödet skall vara detsamma för såväl privata som kommunala industrihus. Lokaliseringsbidraget till industrihus bör enligt vår mening i resursområde B uppgå till 40% och i resursområde C med samma villkor till 30 procent.

– Stöd till maskininvesteringar

Lokaliseringsbidraget bör enligt vår mening i resursområde A uppgå till 35 procent, i resursområde B 25% och i resursområde C till 20 procent.

– Stöd till byggnader och maskiner på landsbygden

Inom de landsbygdsbetonade delarna av resursområde C bör stödet till byggnader kunna uppgå till 40 procent av investeringskostnaden respektive till maskiner med 20 procent.

Individeriktade åtgärder

Enligt vår mening bör som ovan nämnts de infrastrukturella och företagsstimulerande insatserna för att främja en balanserad regional utveckling även kompletteras med individinriktade åtgärder. Dessa har särskilt stor betydelse för inlandet, landsbygden och dess småorter och kan på ett betydelsefullt sätt bidra till en positiv utveckling. Det behövs särskilda stimulanser för att åstadkomma en inflyttning i kommuner som hårt drabbats av avfolkning. Enligt vår mening krävs bl.a. följande åtgärder:

– Avskrivning av studiemedel

En god framtida utveckling inom resursområde A bygger bl.a. på att ungoch välutbildad arbetskraft kan rekryteras. Vi anser därför att studiemedelsavgiften efterskänks och studieskulden avskrivs i motsvarande omfattning under den tid arbetstagare är skriven inom resursområde A. Detta skall ges regeringen till känna.

– Personligt regionalpolitiskt investeringskonto

De som ämnar starta företag inom resursområdena A och B samt på landsbygd och småorter i av oss föreslaget resursområde C skall årligen kunna skattefritt avsätta tre basbelopp till startkapital. Avsättning får ske i hela landet men i anspråktagas skattefritt enbart i ovan angivna områden som risk- och startkapital. Länsstyrelserna bör emellertid kunna ansöka hos rege-

ringen om att motsvarande regler skall få gälla för vissa utsatta landsbygdsområden utanför prioriterade områden.

Mot. 1989/90

A111

– Avdrag för resor mellan bostad och arbetsplats

De s.k. reseavdragen är av stor betydelse för en fungerande arbetsmarknad och för en levande landsbygd. Avdraget är också fördelningspolitiskt betydelsefullt eftersom landsbygdsbefolkningen har klart lägre inkomst än genomsnittet. En stor del av de som arbetspendlar får ett negativt utbyte av den planerade skattereformen. För många, boende på landsbygden och i mindre orter, finns ingen utbyggd kollektivtrafik och således inga alternativ till bilresa till arbetet. Den samlade alternativkostnaden för att delta i förvärvsarbete får inte bli så hög att människor gynnas ekonomiskt då de är hemma från arbetet.

Centerpartiet anser att reseavdraget för innevarande år skall fastställas till 15 kr/mil oavsett körsträcka. Vi anser vidare en regeländring innebärande att reseavdrag ej nedsätts då ersättning erhållits av medpassagerare i syfte att gynna samåkning.

– Flyttningsbidragen

Vi har i annat sammanhang föreslagit att flyttningsbidrag endast skall medges vid återinflyttning till resursområdet.

Vi anser att flyttningsbidragen (s.k. respenning m.m.) framdeles bör utformas så att de både främjar en bättre regional balans och ytterligare minskar belastningen på statsbudgeten. Enligt vår uppfattning bör arbetsgivarna i expansionsorterna svara för kostnaderna vid rekrytering av arbetskraft från utflyttningsorter. Flyttningsbidrag bör därför i framtiden bara utgå vid flyttningar till regionalpolitiskt prioriterade områden.

Anslagsfrågor

Propositionens förslag innebär att 2 250 milj kr anvisas för budgetåret 1990/91, d.v.s. en ökning jämfört med innevarande budgetår – om hänsyn tas till medel som motsvarar en uppräknings med knappt 5,5 %, vilket är betydligt under förväntad inflation.

Regeringens förslag innebär således att statens ekonomiska insatser för regional balans och regional utveckling minskar. Detta skall ställas mot föredragandens uttalanden att den föreslagna regionalpolitiska satsningen är utan motstycke.

– Reviderad anslagsstruktur

REK 87 föreslog en förändrad anslagstruktur. Propositionens förslag avviker emellertid från utredningens förslag i dessa delar.

Centerns förslag		
D1	Lokaliseringsbidrag (centralt)	100 (-250)
D2	Kreditgarantier	
D3	Kreditgarantier (företag glesbygd)	
D4	Regionala utvecklingsinsatser	1 150 (+ 250)
D5	Landsbygdsutveckling (nytt anslag)	750 (+750)
D6	Infrastrukturella insatser	330
D7	Nedsättning av socialavgifter	450 (+100)
D8	Sysselsättningsbidrag	300 (+50)
D9	Kompetensutvecklingsstöd	50 (+50)
D10	Ersättning till vattenkraftsreg	(+650)
D11	Glesbyggsdelegationen	6 (-9)
D12	Folkrorelseradet	9 (+9)
D13	Landsbygdens forskningsrad (ERU)	6
D14	Utvecklingsfonden i Västnorden	3
D15	Särskilda regionalpol i Jämtland	46
	SUMMA	3 200 (+950)

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den konkreta inriktningen och utformningen av de regionalpolitiska utvecklingsinsatserna.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av breddad och utbyggd verksamhet vid de regionala högskolorna.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om de kollektiva forskningsinstitutens verksamhet och lokalisering.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om betydelsen av distansundervisning för vuxna med avseende på den regionala utvecklingen.

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fördelningen av ekonomiska resurser för distansundervisning och forskning.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för studiecirkelverksamheten inom resursområdet.

7. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en utredning tillkallas med direktiv att utreda det framtida järnvägsnätet i enlighet med vad som anförts i motionen.

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av nya vägsträckningar avseende Europa- och riksvägar.

9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flygets betydelse för den regionala utvecklingen.

10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om postgirots lokalisering,
11. att riksdagen beslutar att bibränslen ej skall beskattas i enlighet med vad som anförts i motionen,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av naturgasintroduktionens inverkan på insatser för en utvecklad bibränslemarknad och naturgasintroduktionens betydelse för den regionala utvecklingen,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televisionens och radions regionala ansvar,
14. att riksdagen hos regeringen hemställer att en utredning tillkallas med direktiv att utreda organisationen för kulturcentrumbildningar i enlighet med vad som anförts i motionen,
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om regionalpolitiskt stöd till etablering av bokhandlar resp. till kulturarbetare,
16. att riksdagen beslutar om en decentraliserad och effektiviserad utformning av det företagsinriktade regionalpolitiska stödet fr.o.m. budgetåret 1990/91 i enlighet med vad som anförts i motionen,
17. att riksdagen beslutar att anvisade medel för regionala utvecklingsinsatser och lokaliseringsbidrag sammanförs till ett anslag i enlighet med vad som anförts i motionen,
18. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lokaliseringslånen och med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del anvisar ett förslagsanslag på 1 000 kr.,
19. att riksdagen beslutar att till Regionala utvecklingsinsatser m.m. anvisa ett reservationsanslag om 1 150 000 000 kr. för budgetåret 1990/91 att fördelas och utnyttjas i enlighet med vad som anförts i motionen,
20. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del bemyndigar regeringen att inom en särskild ram om högst 200 000 000 kr. besluta om lokaliseringsärenden överstigande 25 000 000 kr. samt för detta ändamål anvisa 100 000 000 kr. över anslaget för Lokaliseringsbidrag m.m. i enlighet med vad som anförts i motionen,
21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjligheter till fortsatt offertstöd,
22. att riksdagen beslutar att högsta belopp till avskrivningslån för investeringar och för uthyrningsstugor höjs till 500 000 kr. resp. 100 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,
23. att riksdagen beslutar att kravet om äldre arbetskraft slopas för intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser (IKS) samt att högsta stödbelopp höjs till 75 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,
24. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sysselsättningsstödet utformning,
25. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:76 i denna del beslutar att sysselsättningsstöd skall kunna utgå med ett högsta belopp om 200 000 kr. inom resursområde A. 120 000 kr. inom resurs-

område B samt med 55 000 kr. inom resursområde C per nytt arbetstillfälle i enlighet med vad som anförts i motionen,

26. att riksdagen beslutar till Sysselsättningsbidrag för budgetåret 1990/91 anvisa 300 000 000 kr.,

27. att riksdagen till Kompetensutvecklingsstöd beslutar anvisa 50 000 000 kr. att utnyttjas i enlighet med vad som anförts i motionen,

28. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidrag skall kunna utgå med 50 % för investeringar i industrilokaler i resursområde A, med 40 % i resursområde B och med 30 % i resursområde C,

29. att riksdagen beslutar att lokaliseringsbidrag till maskininvesteringar skall utgå med 35 % inom resursområde A, med 25 % inom resursområde B och med 20 % inom resursområde C i enlighet med vad som anförts i motionen,

30. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:76 i denna del beslutar att stöd till byggnader och maskiner i de landsbygdsbetonade delarna av resursområde C skall utgå med 40 % av investeringskostnader för byggnader resp. 20 % av investeringskostnader för maskiner,

31. att riksdagen beslutar att den 10-procentiga nedsättningen av socialförsäkringarna skall gälla hela resursområde A och med 5 % inom kommuner i Norrbotten inplacerade i resursområde B i enlighet med vad som anförts i motionen,

32. att riksdagen med avslag på proposition 1989/90:76 i denna del beslutar att nedsättningen av socialavgifter i resursområde A skall gälla all privat näringsverksamhet samt med 10 % för jordbruket och dess förädlingsindustrier i kommuner inplacerade i resursområde inom Norrbottens län i enlighet med vad som anförts i motionen,

33. att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1990/91 beslutar anvisa ett förslagsanslag om 450 000 000 kr.,

34. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en utredning om reglerna för transportstöd tillkallas i enlighet med vad som anförts i motionen,

35. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om individinriktade stödåtgärder i syfte att stimulera inflyttning till kommuner inom resursområde A samt begär förslag om bidrag till arbetsgivare för medflyttande resp. avskrivning av studiemedelsavgift i enlighet med vad som anförts i motionen,

36. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om införande av ett personligt regionalpolitiskt investeringskonto,

37. att riksdagen beslutar att avdrag för resor mellan bostad och arbete skall medges med 15 kr./mil i enlighet med vad som anförts i motionen,

38. att riksdagen beslutar att medel över tolfte huvudtiteln anvisas i enlighet med vad som förordas i motionen.

Stockholm den 26 mars 1990

Mot. 1989/90

Λ111

Börje Hörnlund (c)

Kersti Johansson (c)

Roland Larsson (c)

Marianne Andersson (c)

Kjell Ericsson (c)

Håkan Hansson (c)

Sven-Olof Petersson (c)

Per-Ola Eriksson (c)

Göran Engström (c)

Gunhild Bolander (c)

Ivar Franzén (c)

Jan Hyttring (c)